

E-ISSN 2717-6967

İSLAM TETKİKLERİ DERGİSİ

CİLT VOLUME 13

SAYI ISSUE 1

YIL YEAR 2023

Dizinler / Indexing and Abstracting

TÜBİTAK-ULAKBİM TR Dizin

DOAJ

SOBİAD

EBSCO Humanities Source

EBSCO Central & Eastern European Academic Source

Scopus

Sahibi / Owner

Prof. Dr. Ahmet Hamdi FURAT
İstanbul Üniversitesi, İlahiyat Fakültesi, Temel İslam Bilimleri, İstanbul, Türkiye
Faculty of Theology, Islamic Studies, Istanbul, Turkey

Sorumlu Müdür / Responsible Manager

Harun FIRTINA
İstanbul Üniversitesi, İslam Tetkikleri Enstitüsü, Enstitü Sekreteri, İstanbul, Türkiye
Istanbul University, Institute of Islamic Studies, Secretary of the Institute, Istanbul, Turkey

Yazışma Adresi / Correspondence Address

İstanbul Üniversitesi İslam Tetkikleri Enstitüsü
Kuyucu Murat Paşa Medresesi, Balabanağa Mahallesi,
Vezneciler Cad. No: 11 Beyazıt/İstanbul
Telefon / Phone: +90 (212) 440 03 30 / 13264
E-mail: islamtetkikleri.dergi@istanbul.edu.tr
<https://dergipark.org.tr/tr/pub/iuislamtd>

Yayıncı / Publisher

İstanbul Üniversitesi Yayınevi / Istanbul University Press
İstanbul Üniversitesi Merkez Kampüsü,
34452 Beyazıt, Fatih / İstanbul, Türkiye
Telefon / Phone: +90 (212) 440 00 00

Dergide yer alan yazılardan ve aktarılan görüşlerden yazarlar sorumludur.
Authors bear responsibility for the content of their published articles.

Yayın dili Türkçe, Arapça ve İngilizcedir.
The publication languages of the journal are Turkish, English, and Arabic.

Mart ve Eylül aylarında, yılda iki sayı olarak yayımlanan uluslararası, hakemli, açık erişimli ve bilimsel bir dergidir.
This is a scholarly, international, peer-reviewed and open-access journal published biannually in March and September.

DERGİ YAZI KURULU / EDITORIAL MANAGEMENT

Baş Editör / Editor-in-Chief

Osman Sacid ARI (Dr. Öğr. Üyesi) – İstanbul Üniversitesi, İlahiyat Fakültesi, Temel İslam Bilimleri, İstanbul, Türkiye
– osmanari@istanbul.edu.tr

Baş Editör Yardımcısı / Co-Editor-in-Chief

Ahmet Hamdi FURAT (Prof. Dr.) – İstanbul Üniversitesi, İlahiyat Fakültesi, Temel İslam Bilimleri, İstanbul, Türkiye
– ahfurat@istanbul.edu.tr

Yazı Kurulu Üyeleri / Editorial Management Board Members

Ahmet Hamdi FURAT (Prof. Dr.) – İstanbul Üniversitesi, İlahiyat Fakültesi, Temel İslam Bilimleri, İstanbul, Türkiye
– ahfurat@istanbul.edu.tr

M. Cüneyt KAYA (Prof. Dr.) – İstanbul Üniversitesi, Edebiyat Fakültesi, Felsefe, İstanbul, Türkiye
– mckaya@istanbul.edu.tr

Mürteza BEDİR (Prof. Dr.) – İstanbul 29 Mayıs Üniversitesi, İlahiyat Fakültesi, Temel İslam Bilimleri, İstanbul, Türkiye
– murtezabedir@gmail.com

Nilüfer KALKAN YORULMAZ (Dr. Öğr. Üyesi) – İstanbul Üniversitesi, İlahiyat Fakültesi, Temel İslam Bilimleri, İstanbul, Türkiye
– nilufer.yorulmaz@istanbul.edu.tr

Osman Sacid ARI (Dr. Öğr. Üyesi) – İstanbul Üniversitesi, İlahiyat Fakültesi, Temel İslam Bilimleri, İstanbul, Türkiye
– osmanari@istanbul.edu.tr

Alan Editörleri / Section Editors

Cumhuri Ersin ADIGÜZEL (Doç. Dr.) – İstanbul Üniversitesi, Edebiyat Fakültesi, Tarih, İstanbul, Türkiye
– ceadiguzel@istanbul.edu.tr

Hacı Bayram BAŞER (Doç. Dr.) – Yalova Üniversitesi, İslami İlimler Fakültesi, Temel İslam Bilimleri, Yalova, Türkiye
– bayram.baser@yalova.edu.tr

Nilüfer KALKAN YORULMAZ (Dr. Öğr. Üyesi) – İstanbul Üniversitesi, İlahiyat Fakültesi, Temel İslam Bilimleri, İstanbul, Türkiye
– nilufer.yorulmaz@istanbul.edu.tr

Dil Editörleri / Language Editors

Elizabeth Mary EARL – İstanbul Üniversitesi, Yabancı Diller Yüksek Okulu, İstanbul, Türkiye – elizabeth.earl@istanbul.edu.tr

Rachel Elana KRISS – İstanbul Üniversitesi, Yabancı Diller Yüksek Okulu, İstanbul, Türkiye – rachel.kriss@istanbul.edu.tr

Kitap İnceleme Editörü / Book Review Editor

Bilal PATAÇI (Dr.) – İstanbul Üniversitesi, İlahiyat Fakültesi, Felsefe ve Din Bilimleri, İstanbul, Türkiye
– bilal.pataci@istanbul.edu.tr

Editöryal Asistanlar / Editorial Assistants

Aziz ENÇAKAR (Arş. Gör.) – İstanbul Üniversitesi, İlahiyat Fakültesi, Temel İslam Bilimleri, İstanbul, Türkiye
– azizencakar@istanbul.edu.tr

İbrahim Enes BAŞDEMİR (Arş. Gör.) – İstanbul Üniversitesi, İslam Tetkikleri Enstitüsü, İslam Araştırmaları, İstanbul, Türkiye
– iebasdemir@istanbul.edu.tr

Memduh ERDOĞAN (Arş. Gör.) – İstanbul Üniversitesi, İslam Tetkikleri Enstitüsü, İslam İktisadi ve Finansı, İstanbul, Türkiye
– memduh.erdogan@istanbul.edu.tr

Muhammed Enes BULUŞ (Arş. Gör.) – Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi, Hukuk Fakültesi, İslam Hukuku, Tokat, Türkiye
– enesbulus33@gmail.com

Muhammed Taha KARA (Arş. Gör.) – İstanbul Üniversitesi, İlahiyat Fakültesi, Temel İslam Bilimleri, İstanbul, Türkiye
– taha.kara@istanbul.edu.tr

Mustafa TANRIVER (Arş. Gör.) – İstanbul Üniversitesi, İlahiyat Fakültesi, Temel İslam Bilimleri, İstanbul, Türkiye
– mustafa.tanriver@istanbul.edu.tr

Mustafa TAŞ (Arş. Gör.) – Sakarya Üniversitesi, Hukuk Fakültesi, Özel Hukuk, Sakarya, Türkiye – mustafatas@sakarya.edu.tr

YAYIN KURULU / EDITORIAL BOARD

Abdurrahman ATÇIL (Doç. Dr.) – Sabancı Üniversitesi, Sanat ve Sosyal Bilimler Fakültesi, Tarih, İstanbul, Türkiye
– abdurrahman.atcil@sabanciuniv.edu

Ahmet ALİBASİC (Doç. Dr.) – Saraybosna Üniversitesi, İslam Araştırmaları Fakültesi, Saraybosna, Bosna – ahmetalibasic@yahoo.com

Ahmet Hamdi FURAT (Prof. Dr.) – İstanbul Üniversitesi, İlahiyat Fakültesi, Temel İslam Bilimleri, İstanbul, Türkiye
– ahfurat@istanbul.edu.tr

Andreas GEORKE (Dr.) – Edinburgh Üniversitesi, İslam ve Ortadoğu Araştırmaları, Edinburgh, Birleşik Krallık – a.goerke@ed.ac.uk

Ayman SHABANA (Doç. Dr.) – Georgetown Üniversitesi, Katar – as2432@georgetown.edu

Hasan UMUT (Dr. Öğr. Üyesi) – Boğaziçi Üniversitesi, Fen-Edebiyat Fakültesi, Tarih, İstanbul, Türkiye
– hasan.umut@boun.edu.tr

Hüseyin ŞEN, İslami Araştırma ve Eğitim Enstitüsü, Den Haag, Hollanda – h.sen@islamicinstitute.nl

Jun AKIBA (Doç. Dr.) – Tokyo Üniversitesi, Asya Araştırmaları Enstitüsü, Tokyo, Japonya – j-akiba@ioc.u-tokyo.ac.jp

Mehmet Cüneyt KAYA (Prof. Dr.) – İstanbul Üniversitesi, Edebiyat Fakültesi, Felsefe, İstanbul, Türkiye – mckaya@istanbul.edu.tr

Mehmet KALAYCI (Doç. Dr.) – Ankara Üniversitesi, İlahiyat Fakültesi, Temel İslam Bilimleri, Ankara, Türkiye
– mkalayci@divinity.ankara.edu.tr

Merdan GÜNEŞ (Prof. Dr.) – Osnabrück Üniversitesi, Almanya – merdan.guenes@uni-osnabrueck.de

Mohammad Jaber THALGI (Doç. Dr.) – Yarmouk Üniversitesi, İslami Araştırmalar Fakültesi, İrbid, Ürdün
– mohammed.t@yu.edu.jo

Mustafa Macit KARAGÖZOĞLU (Doç. Dr.) – Marmara Üniversitesi, İlahiyat Fakültesi, Temel İslam Bilimleri, İstanbul, Türkiye
– mkaragozoglumarmara.edu.tr

Mürteza BEDİR (Prof. Dr.) – İstanbul 29 Mayıs Üniversitesi, İlahiyat Fakültesi, Temel İslam Bilimleri, İstanbul, Türkiye
– murtezabedir@gmail.com

Osman Sacid ARI (Dr. Öğr. Üyesi) – İstanbul Üniversitesi, İlahiyat Fakültesi, Temel İslam Bilimleri, İstanbul, Türkiye
– osmanari@istanbul.edu.tr

Ömer KOÇYİĞİT (Dr. Öğr. Üyesi) – Marmara Üniversitesi, Fen-Edebiyat Fakültesi, Tarih, İstanbul, Türkiye
– omer.kocyigit@marmara.edu.tr

Rikhsieva Gulchehra SHOVKATOVNA (Prof. Dr.) – Özbekistan Taşkent Şarkşinaslık Enstitüsü, Taşkent, Özbekistan
– gulchehra_rihsieva@yahoo.com

Samy AYOUB (Dr.) – Texas Üniversitesi, ABD – sayoub@law.utexas.edu

Süleyman KAYA (Prof. Dr.) – İstanbul Üniversitesi, İlahiyat Fakültesi, Temel İslam Bilimleri, İstanbul, Türkiye
– suleymankaya1@istanbul.edu.tr

Teruaki MORIYAMA (Prof. Dr.) – Doshisha Üniversitesi, İlahiyat Fakültesi, Kyoto, Japonya – temoriya@mail.doshisha.ac.jp

İÇİNDEKİLER / CONTENTS

Araştırma Makaleleri / Research Articles

- Gazanfer Ağa Medresesi'nin Açılışı ve Seyfîzâde Ahmed Efendi'nin Müderris Atanmasına Dair Seyyid Lokman'ın Manzumesi: Yeni Nüsha ve Metin
Seyyid Lokman's Manzume Concerning the Opening of the Gazanfer Agha Madrasa and the Appointment of Seyfîzade Ahmed Efendi as Instructor: A New Manuscript Copy and Text
Günhan Börekçi, Uğur Öztürk..... 1
- Rivayet ve İsnad Açısından İbn Ebî Arûbe'nin *Kitâbü'l-Menâsik*'i
Ibn Abî 'Arûba's Kitâb al-Manâsik in Terms of the Method of Narration and Isnâd
Kenan Oral..... 63
- Ülkemizde Uygulanan Faizsiz Bireysel Emeklilik Sisteminin İslam Hukuku Açısından Değerlendirilmesi
An Evaluation of the Interest-Free Pension System Implemented in Turkey in Terms of Islamic Law
Necmeddin Güney, Yusuf Erdem Gezgin..... 91
- Osmanlı Ticaret Kanunu'nun Meşruiyet Paradigması: Ulema ve Faiz
The Legitimacy Paradigm of the Ottoman Commercial Code: 'Ulamâ' and Interest
İlknur Yaşar Bilicioğlu..... 115
- Klasik Fıkıh Usûlü Eserlerinde Mebâdî Konularının Gelişimi
The Development of Mabâdî Subjects in the Classical Books on Usûl al-Fiqh
Yakup Dalmızrak..... 143
- A Damascene Shâfi'i Professor-Mufti in Istanbul: Najm al-Din al-Ghazzi's Travelogue (1032/1623)
Dimaşklı Bir Şâfiî Müderris-Müftünün İstanbul Serüveni: Necmeddin el-Gazzî'nin Seyahatnamesi (1032/1623)
Gürzat Kami..... 175
- Bilimlerin Konusu Üzerine Bir Tartışma: Molla İzzârî'nin (ö. 901/1496) *el-Ecvibe 'alâ 'itirâzâtî's-Seb'îş-şidâd* Adlı Risalesinin Tahkik ve İncelemesi
A Discussion on the Subject of the Sciences: An Examination and Critical Edition of Mullâ İzzârî's (d. 901/1496) Treatise al-Ajwiba 'alâ 'itirâzât al-Sab' al-Shidâd
Eşref Altaş..... 205
- A Muslim Scholar and Diplomat in Baghdad at the Time of the Büyids: The Encounters of al-Bâqillânî within a Multi-Confessional Environment
Büveyhîler Dönemi Bağdat'ında Yaşayan Sünnî Bir Âlim ve Diplomat: Bâkıllânî'nin Farklı İnanç Mensuplarıyla Etkileşimi
Muhammed Seyyit Şen..... 243

İÇİNDEKİLER / CONTENTS

Ibn Sînâ ve Fahreddin er-Râzî'ye Göre Tümel Önermenin Öznesi <i>The Subject Term of Universal Proposition According to Ibn Sînâ and Fakhr al-Dîn al-Râzî</i> Fatma Karaismail	263
From Learning Circles to Endowed Institutions: <i>Zâwiyas of the Mosque of 'Amr b. al-Âs in the Ayyubid and Mamlûk Cairo</i> <i>İlim Halkalarından Vakıfla Desteklenen Kurumlara:</i> <i>Eyyûbî ve Memlûk Kahire'sinde Amr b. Âs Camii'nin Zâviyeleri</i> Muhammet Enes Midilli	293
Lâleli Külliyesi Hat Düzeni (Kitabe ve Yazıların Değerlendirilmesi) <i>The Calligraphic Arrangement of the Laleli Complex (Evaluation of Inscriptions and Writings)</i> Mustafa Sürün	321
Topkapı Sarayı'nda Ulusal Mimarlık Dönemi Müdahaleleri (1923'e Kadar) <i>Period Interventions of National Architecture in Topkapı Palace (until 1923)</i> Fatih Sarımeşe, Ahmet Vefa Çobanoğlu	379
Derleme Makalesi / Review Article	
<i>Rûmîyâne Libâs-ile Pîrâste ve Türki Etvâr-ile Ârâste: Siyaset Düşüncesi Eserlerinin Osmanlı Türkçesine Tercüme Sebepleri Üzerine Bazı Tespitler</i> <i>Adorned with Roman Dress, Embellished with Turkish Style: Reasons for Translating of Political Thought Works into Ottoman Turkish</i> Özgür Kavak	423
Kitap Değerlendirmesi / Book Review	
Bryson'ın <i>Oikonomikos Logos</i> Adlı Eseri ve Ev İdaresine Dair Görüşlerinin İslam Düşüncesine Etkileri <i>Bryson's Oikonomikos Logos and Effects of His Views on Management of The Estate on Islamic Thought</i> Burhan Başarslan	465
Teknolojinin Getirdiği Meselelere İslam Hukukunun Yaklaşımına Dair Bir Araştırma: İslam Hukukuna Göre İnternet Ortamında Alışveriş <i>A Research on the Approach of Islamic Law to the Issues Raised by Technology: Internet Shopping According to Islamic Law</i> Emrah Gökmen	473

İÇİNDEKİLER / CONTENTS

Çağdaş Dönemde Fetva Faaliyeti: İslam Hukuku ve Toplum Bağlamında Dinî Kurumlardan Örnekler <i>Fatwa Practice in the Contemporary Period: Examples from Religious Institutions in the Context of Islamic Law and Society</i> Hüseyin İçen	479
Molla Sadrâ'nın Varlık Merkezli Felsefesinde Zaman Öğretisi ve Tarih Bilincinin İzleri <i>Time Doctrine and Traces of Historical Consciousness in Mullâ Şadrâ's Existence-centered Philosophy</i> Elif Yıldız	487